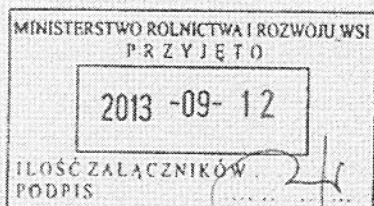

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

NACZELNY ORGAN SAMORZĄDU SPÓŁDZIELCZEGO

00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, Skrytka pocztowa 16
e-mail: krs@krs.org.pl, http://www.krs.org.pl

tel. +48 22/596-43-00, +48 22/596-45-00
tel./fax +48 22/827-43-21

Warszawa, dnia 11.09.2013 r.

Pani
Zofia Szalczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Chciałbym serdecznie podziękować za uwzględnienie części z naszych propozycji w ramach majowych konsultacji społecznych zarysu PROW 2014-2020. W związku z trwającymi kolejnym etapem konsultacji projektu Programu (wersja I z dnia 26 lipca 2013 r.), Krajowa Rada Spółdzielcza przedkłada swoje stanowisko.

Polska, jako kraj funkcjonujący na Jednolitym Runku Europejskim, **aby zapewnić warunki do zrównoważonego rozwoju kraju**, zarówno w sferze gospodarczej jak i społecznej, musi mieć również **dobre rozwiniętą spółdzielczość**. Dane z krajów Zachodniej Europy potwierdzają, że **czym większy stopień rozwoju ekonomicznego danego kraju, tym lepiej rozwinięta w tym kraju spółdzielczość**. W krajach tych spółdzielnie determinują życie gospodarcze i społeczne znacznej części mieszkańców, a największą rolę odgrywają w rolnictwie, mając średnio ponad 65% udział w skupie, przetwórstwie i marketingu produktów rolnych. Spółdzielnie generują średnio ok. 6% PKB tych krajów. W Polsce jest to zaledwie 1%. To potwierdza, jak duży dystans dzieli nasz kraj od krajów znacznie bardziej rozwiniętych ekonomicznie. Przeniesienie tych sprawdzonych wzorów do Polski, w warunkach **postępującej globalizacji i występujących kryzysów gospodarczych jest bardzo potrzebne**. Z uwagi na trwającą restrukturyzację polskiego rolnictwa, obejmującej znaczną część naszego społeczeństwa, szczególnego wsparcia wymagają różnego typu spółdzielnie rolnicze. Wyodrębnienie spółdzielni jako podmiotu uprawnionego do wsparcia w ramach PROW korespondować będzie z polityką Unii Europejskiej traktującej spółdzielnie jako ważne ogniwo systemu gospodarczo-społecznego.

Mając powyższe na uwadze, proponujemy następujące rozwiązania w ramach trwających konsultacji projektu PROW 2014-2020:

- **wsparcie dla związków gospodarczych grup i spółdzielni zrzeszających producentów** – temat ten poruszany jest dość powszechnie od kilku lat, natomiast

dotychczasowe rozwiązania nie dawały możliwości wspierania związków – konieczna jest dalsza koncentracja podaży, związki gospodarcze muszą być wyposażone w centra logistyczne oraz odpowiednie systemy informatyczne, ważne jest też przetwórstwo realizowane przez takie związki – konieczne jest dopisanie takiego wsparcia do działania „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych”, zwiększając dla takich inwestycji kwotę dofinansowania.

- **wspólne użytkowanie maszyn rolniczych** – w majowej wersji zarysu PROW była mowa o takim działaniu, w wersji obecnie konsultowanej nie ma takiego działania, a jest bardzo ważne dla obniżania kosztów – takie działanie powinno być, a jego beneficjentami powinny być również osoby prawne zrzeszające producentów – spółdzielnia, grupa producentów – one są „przedłużeniem gospodarstwa” i mają pomagać członkom obniżać koszty, reprezentują gospodarcze interesy swoich członków, mają określony wspólny plan działania,
- **wspólne inwestycje w ramach „Modernizacji gospodarstw rolnych”** – przewiduje się, że beneficjentem może być „grupa rolników” zdefiniowana, jako „co najmniej dwóch rolników, którzy ubiegają się wspólnie o pomoc w celu zrealizowania operacji, która poprawi ogólne wyniki w gospodarstwach tych rolników” – taką grupą rolników powinna być też osoba prawna zrzeszająca producentów – spółdzielnia, grupa producentów (argumenty j.w.)
- **„grupa rolników”** – to pojęcie występuje jeszcze przy innych działaniach, np. „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”, „Współpraca”, „Przywracanie potencjału produkcji rolnej” – tutaj również grupę rolników należałoby rozumieć tak, jak proponujemy wyżej,
- **ukierunkowanie wsparcia ryczałtowego w ramach działania „Tworzenie grup producentów”** na tworzenie grup bardziej trwałych oraz o większej liczbie członków, poprzez wprowadzenie gradacji wsparcia ryczałtowego, zależnego od liczby członków grupy - zrzeszonych rolników (dołączamy tabelę ze szczegółowymi rozwiązaniami),
- **beneficjenci takich działań jak „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Premia dla młodych rolników”, czy „Restrukturyzacja małych gospodarstw”** powinni uzyskiwać większe wsparcie o ile są członkami grup producentów – stanowiłoby to dodatkową, systemową zachętę do organizowania się rolników oraz zwiększało trwałość już działających grup – z uwagi na niski stopień gospodarczego zorganizowania polskich rolników, istnieje potrzeba wprowadzenia tego rozwiązania,
- **„Modernizacja gospodarstw rolnych”** – w przypadku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych (RSP) występuje potrzeba zniesienia ograniczenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa uprawnionego do pomocy do 100 tys. euro oraz 300 ha. W przypadku tych gospodarstw, wielorodzinnych, które mają inny charakter niż większość podmiotów, z uwagi na swoją specyfikę, w/w zapis ograniczający wyklucza ze wsparcia zdecydowaną większość RSP – w przypadku tych spółdzielni dobrym rozwiązaniem byłoby zastosowanie mnożnika x 5 w/w wielkości ekonomicznej gospodarstwa RSP tj. 500 tys. euro oraz 1500 ha,

Mnożnik x 5 należałoby zastosować w przypadku RSP również w ramach działań „Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego”, „Program rolnośrodowiskowo-klimatyczny”, „Rolnictwo ekologiczne”,

- „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” – zakłada się priorytetowe traktowanie m.in. „spółdzielni, w szczególności mleczarskich lub ogrodniczych” – proponujemy zmianę tego zapisu na „spółdzielni zrzeszających producentów rolnych lub zajmujących się produkcją rolną lub przetwórstwem rolno-spożywczym”,

Doprecyzowania wymaga też zapis dotyczący preferencji dla zakładów przetwórczych w sytuacji, kiedy grupa producentów wstępnie nie przetwarza produktów rolnych. Obecny zapis mówi, bowiem o umowach długoterminowych zawieranych bezpośrednio z producentami rolnymi lub podmiotami wstępnie przetwarzającymi produkty rolne, co w przypadku opisanym powyżej wyklucza grupy producentów rolnych i spółdzielnie, określone w priorytetach, z preferowanej współpracy z zakładami przetwórczymi,

- **LEADER** – uwzględnienie spółdzielni i grup producentów jako beneficjentów w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju,
- potrzebne jest podjęcie działań legislacyjnych w celu nadania z mocy ustawy spółdzielniom mleczarskim i spółdzielniom ogrodniczo – pszczelarskim (skupowym oraz prowadzącym działalność przetwórczą) **statusu grup producentów rolnych** w ramach działań inwestycyjnych PROW 2014-2020. Spółdzielnie te wobec swoich członków spełniają rolę grupy producentów rolnych.

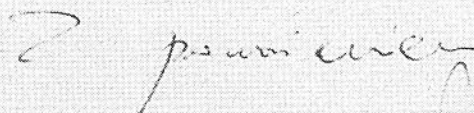
Obowiązująca niemiecka Ustawa o rozwoju struktury rynkowej w sferze rolnej (Ustawa o strukturze rynku rolnego -AgrarMSG):

Produktem rolnym w rozumieniu niniejszej ustawy jest:

1. produkt rolniczy (rolny) uzyskany, jako efekt produkcji pierwotnej lub
2. produkt będący wynikiem przetworzenia lub obróbki produktu rolnego (obrobiony produkt rolny), ile dany produkt został wymieniony w załączniku 1 do Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej - produkty mleczarskie są tam zawarte.

- dla zabezpieczenia wielu działań, w szczególności zwiększenia stopnia gospodarczego zorganizowania rolników, niezbędne jest powołanie **Centrum Informacji, Doradztwa i Szkoleń dla Grup Producentów Rolnych** – konieczne jest zapewnienie profesjonalnego doradztwa, szkoleń i informacji dla grup producentów rolnych. Tworząc grupę rolnicy stają się menedżerami firmy funkcjonującej na bardzo konkurencyjnym rynku; nowe wyzwania stają przed członkami i pracownikami w zakresie zarządzania, prowadzenia działalności finansowej, marketingowej, współpracy grup oraz rozwiązywania problemów grup w poszczególnych branżach produkcji rolnej – konieczne jest znalezienie możliwości finansowania Centrum przez siedem lat w ramach działań PROW. Środki na funkcjonowanie **Centrum** należałoby przewidzieć w jednym z działań przygotowywanego obecnie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Działaniem tym mógłby być „**Transfer wiedzy i innowacji**” lub „**Doradztwo**” *(szczegółowy opis potrzeby powołania Centrum prezentujemy w załączniku do pisma).*

Znając pozytywne podejście Kierownictwa Resortu oraz osobiste Pani Minister do potrzeby odbudowy spółdzielczości rolniczej i wiejskiej w naszym kraju, mamy nadzieję na uwzględnienie naszych, jakże pilnych i potrzebnych postulatów, dla dobra polskich rolników i polskiej gospodarki.

Alfred Domagalski

Prezes Zarządu

Krajowa Rada Spółdzielcza

Propozycja utworzenia Centrum Informacji, Doradztwa i Szkoleń dla Grup Producentów Rolnych

Po rozbiściu spółdzielczego systemu produkcyjno-handlowej i usługowej obsługi gospodarstw rolnych Polska nie zdołała wypełnić powstałej luki. Udział spółdzielni w skupie produktów rolnych i w zaopatrzeniu w środki produkcji (z wyjątkiem spółdzielczości mleczarskiej) spadł do kilku procent, a lokalnie nawet do zera. Pomimo uchwalenia w 2000 r. ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach, około 90% polskich rolników, działa nadal w pojedynkę. Istnieje więc pilna konieczność przyspieszenia tego procesu. Doświadczenie jakie wynika z realizowanych przez Krajową Radę Spółdzielczą projektów wskazuje wyraźnie, że efekty w tym zakresie zależne są, poza wspomaganie finansowym, od wsparcia organizacyjnego i merytorycznego.

Z tego względu konieczne jest utworzenie struktury organizacyjnej, która byłaby zdolna w profesjonalny sposób wspierać **Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi** oraz jego agendy w realizacji działań informacyjnych, szkoleniowych, wydawniczych i doradczych. Taką strukturą mogłoby być **Centrum Informacji, Doradztwa i Szkoleń dla Grup Producentów Rolnych**, którego utworzenie proponowała już **Krajowa Rada Spółdzielcza** w **mijającej perspektywie finansowej**. Działania Centrum skierowane byłyby przede wszystkim do producentów rolnych ale także mogłyby służyć instytucjom otoczenia rolnictwa, związkom rolniczym oraz uczelniom i szkołom rolniczym.

Dzięki, między innymi, realizacji przez **Krajową Radę Spółdzielczą** 3 ogólnopolskich projektów szkoleniowo-doradczych w zakresie tworzenia i działania grup producentów rolnych nastąpiły znaczne zmiany w nastawieniu rolników do wspólnego działania. W ramach realizacji tych projektów zorganizowanych zostało ze środków PROW ponad 400 szkoleń, przeszkolonych ponad 12 tys. rolników oraz wydanych kilka publikacji. Od 2007 roku Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi „**Punkt Konsultacyjny dla Grup Producentów Rolnych**” oraz stronę internetową nt. GPR. Posiadamy bardzo dobrze przygotowaną, około 20 osobową kadrę współpracowników – w znacznym stopniu wywodzącą się z funkcjonującej w latach 1991 – 2001 **Fundacji Spółdzielczości Wiejskiej**. Osoby te mogłyby z marszu realizować zadania związane z funkcjonowaniem **Centrum**. Fundacja Spółdzielczości Wiejskiej utworzona przez **Ministerstwo Rolnictwa, Ministerstwo Finansów i Naczelną Radę Spółdzielczą** z inicjatywy **Komisji Europejskiej i Banku Światowego** w tamtym trudnym dla spółdzielczości okresie nie zdołała zrealizować zadań związanych z reformowaniem polskiej spółdzielczości.

Krajowa Rada Spółdzielcza jako naczelna reprezentacja samorządu spółdzielczego jest zarówno naturalnym partnerem dla rolników i administracji rządowej jak też posiada niezbędne warunki i doświadczenie w realizacji tego typu zadań, co czyni ją najbardziej predestynowaną do powierzenia jej realizacji takiego projektu. KRS posiada także akredytację Mazowieckiego Kuratora Oświaty na prowadzenie działalności oświatowej. Środki na funkcjonowanie **Centrum** należałoby przewidzieć w jednym z działań przygotowywanego obecnie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Działaniem tym mógłby być „**Transfer wiedzy i innowacji**” lub „**Doradztwo**”.

Koszt funkcjonowania **Centrum** zależałby od zakresu jego działania określonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W przypadku akceptacji propozycji jesteśmy gotowi do przedstawienia wariantowych propozycji.

Propozycję tą składamy wobec nierozwiązanego, przez ostatnie 24 lata, problemu współdziałania polskich rolników, postępującego procesu globalizacji, wysokiego stopnia bezrobocia w Polsce oraz wyzwań związanych z kryzysem światowym. **Słabe zorganizowanie polskich rolników grozi wypadnięciem z produkcji wielkiej liczby gospodarstw o średnim potencjale produkcji i przejęciem polskiego rynku przez biznes zagraniczny, jak to odbywa się obecnie w przypadku produkcji trzody chlewnej a także zwiększeniem poziomu wykluczenia społecznego.**

Załącznik nr 2 do pisma KRS
z dn. 11.09.2013 r.

**Propozycje dot. wsparcia ryczałtowego dla Grup Producentów Rolnych
w latach 2014-2020 – celem zwiększenia trwałości grup i liczby członków grup**

Wsparcie ryczałtowe GPR					
PROW 2007-2013			PROW 2014-2020		
GPR			GPR		założenia
Obrót roczny grupy do 1 mln euro*	Dotacja I rok w zł**	Dotacja łączna 5 lat w zł**	Dotacja I rok w zł**	Dotacja łączna 5 lat w zł**	Wsparcie ryczałt. w pierwszych 5 latach do 1 mln euro obrotu rocznie: 10%, 10%, 8%, 6%, 4% - max. wsparcie do 100 tys. euro rocznie
2 mln zł	100 tys.	380 tys.	200 tys.	760 tys.	
4 mln zł	200 tys.	760 tys.	400 tys.	1.520 tys.	
Obrót roczny powyżej 1 mln euro*					Wsparcie do 1 mln euro obrotu rocznie: j.w., nadwyżka obrotu rocznego powyżej 1 mln euro wsparcie ryczałt. w pierwszych 5 latach: 5%, 5%, 4%, 3%, 2%.
10 mln zł	350	1,36 mln	400 tys.	2 mln	Bez uwzględnienia poniższej propozycji – niezależnie od liczby członków grupy - ???
	<u>Propozycja wsparcia w latach 2014-2020</u>	5-9 członków grupy	200 tys.	1 mln	Wsparcie roczne: max. 50 tys. euro
		10-19 członków grupy	300 tys.	1,5 mln	Wsparcie roczne: max. 75 tys. euro
		20 i więcej członków grupy	400 tys.	2 mln	Wsparcie roczne: max. 100 tys. euro

* Obrót dotyczy produktów lub grup produktów dla których grupa została utworzona, pochodzący z produkcji członków grupy

** Kurs euro przyjęty na poziomie 1 euro = 4 zł (poglądowo)